

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Ex duobus æquali gratia excitatis interdum vnum consentire, alium
repugnare, recentiores quidam autumant. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

dicta illius interpretentur, & quamvis ea, quæ in priori classe retulimus, in bonum sensum quodammodo interpretari possemus, sicut exponeamus verba Concilii Tridentini, quæ ibidem recitauimus: quia tamen, quæ in posteriori classe allata sunt, nullam benignam patiuntur interpretationem, ideo vtrouique eiusdem fuisse sententiæ Augustinum non dubitamus.

Verba autem Concilii cap. illo 11. vno ex duobus modis puto intelligenda. Primum, ita ut particula nisi non sit exceptiua, sed vim habeat conditionalis, & sensus sit, Deus sua gratia iustificatos non deserit nisi, hoc est, si non, ab eis prius deseratur. Ac si dicat, hoc certissimum est, iustificatos à Deo destitui auxilio suo sufficienti, si ipsi prius non deserant Deum, quid autem, si ipsi deserant Deum, non decernit Concilium, & fortassis contra Aug. opinionem nihil definire voluit. Aut deinde explicare possemus Concilium non de auxilio præuenienti, sed de comitanti. De hoc autem verum est, nemini à Deo denegari, nisi ipse prius deserat Deum: quia nulli deest auxilium comitans, nisi quia ipse non cooperatur, & quia præuenienti auxilio resistit. De hoc autem manifeste loquitur, cap. 13. citato, cum asserit, Deus enim nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut caput opus bonum, ita perficeret operans velle, & perficere. Homines namque deesse dicuntur gratiæ, cum Deo excitanti & vocanti non consentiunt, & ideo dicit Anselm. lib. de casu diaboli cap. 7. Angelos malos non recepisse perseverantiam, quia noluerunt eam recipere. ut multis ipse contendit probare: id quod non de auxilio præuenienti, sed de comitanti debet intelligi: nam auxilium præueniens perseverantiam, ex eorum consensu non pendet. Eodem pacto Hugo de Sancto Victore summ. sentent. tract. 2. cap. 3. & lib. 1. de Sacram. p. 5. cap. 24. ait: Sed quia conuertebantur iudicio bene uolebant, quia gratiam cooperantem habuerunt: scilicet auertebantur, non iudicio precipitabantur, quia gratiam cooperantem non habuerunt, sed iudicio à gratia deserebantur: intelligi cooperantem, quia auertebantur: de quo iterum sequi disputationem, cap. 6. & 7. Sic ergo interpretari possumus Augustinum, eius discipulos, cum ita pronuntiant: Deus neminem deserit, nisi prius deseratur, ut intelligatur de auxilio cooperante. Prius enim est hominem resistere gratiæ præuenienti, & ei non cooperari, quam Deum denegare conuersum suum. Quod vero subiungunt: Et multos desertores ad se conuertit, sic possemus explicare: & multos, quæ suæ gratiæ vocanti defuerint, vberiori, & congrua vocatione ad se posita conuertit, ut faciant, quæ debent. Verum cum ex testimoniis posterioris classis de mente Augustini manifeste nobis constet, non videtur satis, si hoc modo priora illa explicemus.

Superest, ut rationi, quæ ultimo loco allata est, respondeamus. Dicimus ergo, gratiam necessariam ad operandum, sine qua operari nemo potest duplicem esse: quædam est antecedens, alia vero comitans. In hac autem disputatione de antecedenti sermo est, an ea, sine qua non potest homo operari, alicui denegetur: nam de comitanti nemo dubitat, multis non concecidi: quia gratiæ vocanti, & præuenienti ipsi desunt, & resistunt. Et quando prædicto argumento colligitur aduersarij: Ergo Deus non dat omnibus, quæ necessaria sunt ad operandum, distinguendum est. Sunt enim quædam necessaria ad operandum necessitate antecedenti,

hoc est, ex parte causæ, quæ priora sunt ipso consensu, & hæc sunt vocationes, excitationes, & gratiæ operantes, quæ nemini denegantur, ut hæcenus explicatum est. Alia vero sunt necessaria necessitate comitanti consensum nostrum, quæ simul cum illo requiruntur, & hæc sunt in nostra potestate, ut sequenti disputabitur: de negantur quæ à Deo iis, qui libertate sua nolunt eis adiunari: & huiusmodi sunt gratiæ cooperantes, seu comitantes. Ex hoc autem Deus nihil nocet nostræ libertati, cum in potestate nostra ea posita sint, & ex nostra libertate nobis desint. Quod enim sine illis non possumus operari, perinde est, atque sine nostra libertate non posse: sicut ergo necessitas consequens, aut comitans non tollit libertatem nostram, ut disputat. 68. capit. 4. ostensum est, ita etiam deesse alicui necessaria ad operandum, quæ solum sunt necessaria necessitate comitanti, nihil eius libertati nocet quilibet enim præueniens vocatione, & gratia operanti in sua habet potestate, cum voluerit, comitanti, ut sequenti disputatione, dicemus.

Denegatio gratiæ cooperantis non nocet libertati.

DISPUTATIO XCVIII.

An omnes, qui vocationi consentiunt, peculiari gratia excitentur.

Ex duobus equali gratia excitatis, interdum vnum consentire, alium repugnare reuocant quidam autumant. c. 1. Præcedens sententia tripliciter intellecta reuocatur, cap. 2. Eum, qui respondet vocationi, maiori gratia præueniente fuisse excitatum, quam eum, qui resistit, tanquam reprobabilior sententia Scripturae testimonio probatur, cap. 3. Testimonia Patrum pro eadem sententia, cap. 4. Explicatio triplex præcedentis opinionis resellitur, cap. 5. Probabilior eiusdem sententiæ expositio, & confirmatio, cap. 6. Respondetur testimoniis prioris sententiæ, cap. 7. Solutio rationum eiusdem opinionis, cap. 8.

CAPVT I.

Ex duobus equali gratia excitatis, interdum vnum consentire, alium repugnare reuocant quidam autumant.

Res hæc paucis ante annis à Theol. professoribus in cōtrouersiam reuocata est: quæ licet ab antiquioribus scholæ doctoribus tractata non sit, neque apud eos aliqua illius mentio habeatur: apud Augustinum tamen, qui de necessitate gratiæ differens nullum lapidem intentatum reliquit, præclara de illa extat sententia, quam, si recte intellexerimus, duabus extremis opinionibus reiectis, media via inoffenso pede curremus. Ex quo etiam perspicuum fiet, vtrum cum solo auxilio sufficienti aliquis saluetur, an peculiaris aliqua gratia iis, qui saluantur, semper donetur. Deinde, vtrum initium consentiendi gratiæ, aut dissentendi, ex nobis sumatur, an ex Deo. In qua re iuxta præscriptum Sedis Apostolicæ nulli parti notam inuens, nihilque interiri præiudicans, sed eiusdem Sedis de finitionem humiliter expectas, quid mihi probabilius, & doctrinæ patrum magis consentaneum videatur sincere pronuntiabo.

Quorundam igitur Theologorum sententia H h h 4 est,

est, ex duobus equali gratia excitatis, nonnunquam vnum confensare, alterum reniti vocationi, quæ ita totam differentiam inter eum, qui consensit, & eum, qui repugnat, putant esse ex parte gratiæ comitantis, & cooperantis, quam quisq; semel excitatus gratia præueniente, & operante, in sua habet potestate. Cui sententiæ fauet Catherinus, & qui scientiam futurorum sub conditione Deo negat, vt c.6. notabimus. Quocirca affirmant, interdum contingere, vt qui maiori gratia fuit vocatus, resistat, qui vero minori, consentiat. Subiungunt deinde, homines non paucos cum sufficienti, & communi gratia salutari, id quod ex priori fundamento deducitur. Probat vno hanc sententiam primo ex August. 12. de ciuit. c.6. vbi ita scribit: Si enim aliqui duo æqualiter affecti in animo & corpore, videant vnius corporis pulchritudinem, & quæ visa vni eorum ad illicite fruendum moueatur, alter in voluntate pudica stabile perseueret, quid putas esse causam? & cum multa causas, quas aliquis assignare possit, ipse August. attulisset, & inter eas inspirationem Dæmonum connumerasset, cæteris reiectis, propriam expressit his verbis. Quid aliud apparet, nisi vnum voluisse, alterum noluisse à castitate deficere? Diuersitatem igitur euentus in liberatæ vniuscuiusque refert, non in peculiaritatem aliquam gratiæ præuenientem.

Secundo confirmant ex eodem August. lib. de
praedestin. & gratia. cap. 15. vbi de Nabuchodonoso-
fore, & Pharaone inquit: Quantum ad naturam am-
bo homines erant, quantum ad conditionem ambo reges
erant, quantum ad causam ambo captiuium populum
Dei possidentes, quantum ad penam ambo flagellis cle-
menter admoniti: quid ergo fecit fines eorum esse diuer-
sos, nisi quod vnus manu Dei sentiens in recordatione
propria iniquitatis ingenuus: alter libero contra miseri-
cordissimam veritatem pugnavit arbitrio: Nullam ergo
aliam causam diuersi effectus assignat, quam
libertatem arbitrij.

*Terzio ex Hieronym. in epist. 150. quæ est ad Hedi-
dian. q. ii. ubi explicans illud ad Corinth. alii ex
vita in vitam, &c. ait: Ideo odor noster, qui per bonus
est, virtute eorum, & virtio, qui suscipiunt, sue non susci-
piunt, in vitam transit, & mortem, &c. Quod si ex
peculiari aliqua gratia provenierit, prædicationem
Pauli quibusdam esse odorem vitæ, & ex defectu
illius alii esse odorem mortis in mortem, dis-
tinguerunt illum non virtuti, & virtio eorum,
sed gratiæ peculiari, aut negationi illius tribueret.
Demum ratione probatur. Nam si Deus in nobis
incipiat, etique priores partes boni operis adscriba-
mus, nihil aliud requiritur, quàm vocatio, quæ posi-
ta, nihil videtur aliud superesse, quam consensus
noster, quo sequimur vocantem: hanc autem in no-
stra positus est libertas, sicut etiam dissentire: ergo
non repugnat, stante eadem gratia vocationis,
vnum consentire, & vocantem sequi, alium vero
repugnare. Ex quibus inferunt etiam illud, quod
initio capit. rectius, videlicet cum sufficienti auxi-
lio, & communi, aliquos saluari, imo etiam cum
minoris, quam consueti aliis, qui damnantur.*

Porro cum communi, & sufficienti solum aliquos saluari, probat; quia cum illud & sufficiens, tribuet facultatem operandi, frustra autem est facultas, & potentia, quæ non exit in actum, saltem in aliquo singulari: aliqui igitur cum eo solo saluabuntur. Hanc opinionem iudicare videtur Dominicus Sor. lib. 1. de natura & gratia c. 16. & Andreas

de Vega lib. 6. super Conc. ca. 9. docent enim non omnes, quibus Deus magis fuerit gratia sua excitante, & præueniente, conuerti contra vero populos, quos minori gratia præuenit, saluari. Afferunt exemplum Tyri, & Sidonis, quibus his signa, quæ Bethsaida exhibita fuerunt, concesserunt, penitentiam agerent, vt testatur Christus Matt. 11. Addunt tamen eos omnes, quibus Deus magis fuerit gratia sua adiuvante, & comitante, semper melius operari. His etiam addit Ioan. 12. *nomina in opusculo de libero arbitrio*. Ex his autem nulli, ubi inquit in ea questione, quare ex duob. audientib. idem verbum, vnus conuertatur, alius non, non esse cõsuegendum ad illam solutionem, quia vnus tractus fuit à Patre, alius non; neq. ad illam, quia Deus vult vnum conuerti, alium non, quia vni vsu est et conuerti, alij vero nõ est vsu.

C A P V T II.

*Præcedens sententia tripliciter intellectu
reñcitur.*

Qui hanc sequitur opinionem, non eodem modo eam intelligit, quare nec eodem modo impugnanda est. Referemus igitur in hoc capite modos peculiare, quibus propagatoris, defendi solet, & quid in eis nobis non probent, paucis indicabimus. Id enim in quo omnes conveniunt, nempe eum, qui respondet vocari, non semper maiori gratia praevalenti excitari, sententia. capitibus nostram comprobantes sen-

Quidam ergo prædictam opinionem ita intelligunt, vt respondere Deo vocanti nõ tantum sit à libero arbitrio; sed etiam à gratia; prima tamen origo; & causa determinationis ad consensum sit voluntas creata, ad quam Deus se accommodans gratia sua cooperatur. Verum hoc manifeste confutabimus disp. seq. cap. 3.

Alii secundo intelligunt, non solum voluntatem creatam esse primam causam, & originem determinationis liberæ, verum etiam liberum consensum ex illa solum pendere. Qui sane Doctores, cum gratiæ Dei primas partes tribuant, optant nihilominus gratiam Dei solum ad vocandam, & excitandam voluntatem deferunt. Hic enim modus explicandi, expressis Patrum testimoniiis refelli potest. In primis quidem in 2. Conc. Arauc. cap. 9. dicitur. *Quoties bonum operamur, Deus ad nos, atque nobiscum, ut operemur operatur.* Gratia igitur Dei non solum in notis operatur prævidentiis, sed etiam nobiscum cooperatur comitando, & hoc quoties bonum agimus, ad quod gratia Dei indigemus. Secundo idem probatur ex Aug. locis omnibus à nobis cit. in disp. 88. cap. 7. quibus distinguit ille gratiam operantem à cooperante, & utramque explicat. Tertio ex Pross. ad Capitula Gal. lorum cap. 6. & 7. Quarto ex Fulgent. lib. 1. ad Marcellin. cap. 14. & Bernard in epist. de Gratia & lib. arbit. cum testim. in illa disput. cap. 6. citant. Affirmant enim, nostrum tantum esse differentie gratiæ: ac consequenter, nostrum esse, & cælestis patris auxilij Pross. bat Fulgentius ex illo ad Philip. 2. *Deum esse, qui operatur in nobis & velle.* & perscrutari pro bona voluntate. Et ex Eccl. 26. *Faciam, ut in iustificacionibus meis ambulat.* Nam epist. co-

Demum ratione confirmatur. Nam
sentit vocationi praeuenienti, ab ipsa vocatione,
recognita allicitur, & attrahitur: virtute igitur
lius ei consentit, & operatur. Quocirca in his effe-
ctibus